

Examenul național de bacalaureat 2023
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Varianta 7

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

- Fundamentul demonstrației este:
a. un ansamblu de raționamente valide
b. un ansamblu de premise din care va fi conchisă teza
c. o concluzie din care va fi dedusă teza
d. o propoziție falsă
- Raționamentul „*Toți delfinii sunt mamifere; prin urmare, unele mamifere sunt delfini.*” este:
a. o conversiune simplă b. o obversiune c. un silogism d. o conversiune prin accident
- Între termenii *Mihai Eminescu* și *autorul poeziei „Floare albastră”* există un raport logic de:
a. încrucișare b. identitate c. ordonare d. contrarietate
- Cuantorul propoziției „*Unele mamifere acvatice sunt balene.*” este:
a. unele mamifere c. unele
b. unele mamifere acvatice d. sunt
- Pe aceeași treaptă a clasificării, între clasele obținute trebuie să existe raporturi de:
a. încrucișare b. opoziție c. ordonare d. identitate
- Din punct de vedere intensional, termenul *tigru siberian* este:
a. absolut, concret b. negativ, simplu c. precis, distributiv d. general, nevid
- Predicatul logic al propoziției „*Unii oameni sunt pesimiști din fire.*” este:
a. sunt pesimiști din fire
b. pesimiști
c. pesimiști din fire
d. sunt pesimiști
- Este un exemplu de *propoziție universal negativă*, propoziția:
a. Majoritatea oamenilor sunt persoane fericite.
b. Multe activități extrașcolare sunt activități dedicate comunității.
c. Multe dintre plante nu sunt plante iubitoare de apă.
d. Hidrocentralele nu sunt instalații producătoare de energie atomică.
- Extensiunea termenului *pictor impresionist* este formată din:
a. tehnica de lucru a unor pictori
b. totalitatea pictorilor impresionisti
c. tablourile realizate de pictorii impresionisti
d. participarea la expoziții
- Propoziției categorice „*Toate poligoanele trilatere sunt triunghiuri.*” îi corespunde formula:
a. SaP c. SeP
b. SiP d. SoP

20 de puncte

B. Se dau termenii M, N, O, P, și Q astfel încât termenul M se află în raport de opoziție cu termenul N, termenul O se află în raport de opoziție cu termenul M și în raport de încrucișare cu termenul N. Termenul P este supraordonat termenului M, fiind totodată în raport de încrucișare cu termenul N și în raport de opoziție cu termenul O. Termenul Q este specie a termenului N și se află în raport de încrucișare atât cu termenul O, cât și cu termenul P.

1. Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**

2. Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii M, N, O, P, Q care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

a) Unii N nu sunt M.	c) Nici un M nu este P.	e) Toți Q sunt N.	g) Niciun O nu este N.
b) Toți N sunt O.	d) Unii P sunt N.	f) Unii Q sunt O.	h) Toți N sunt Q.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

1. *Toate acțiunile admirabile sunt fapte morale.*
2. *Niciun poem epic nu este o scriere scurtă.*
3. *Unii filosofi faimoși sunt persoane inteligente.*
4. *Unele evenimente sportive nu sunt experiențe memorabile.*

A. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contrara propoziției 1, subalterna propoziției 2, contradictoria propoziției 3 și subcontrara propoziției 4. **8 puncte**

B. Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**

C. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, conversa obversei supraalternei propoziției 4, respectiv, obversa contradictoriei propoziției 1. **6 puncte**

D. Doi elevi, X și Y, opinează astfel:

X: *Dacă toți profesorii carismatici sunt iubiți de elevi, atunci toți profesorii iubiți de elevi sunt carismatici.*

Y: *Dacă unele reguli nu sunt raționale, atunci unele reguli sunt iraționale.*

Pornind de la această situație:

a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi;	4 puncte
b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate;	2 puncte
c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului X.	2 puncte

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Se dau următoarele două moduri silogistice: aai-4, oao-2.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, prin care să justificați propoziția "*Nicio persoană cu temperament coleric nu este introvertită*". **6 puncte**

C. Se dă următorul silogism: *Unele destinații de vacanță nu sunt destinații atractive, deoarece unele destinații de vacanță sunt îndepărtate și nicio destinație atractivă nu este îndepărtată.*

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

1. Termenul mediu este distribuit în premisa minoră și nedistribuit în premisa majoră.
2. Predicatul logic al concluziei este reprezentat de termenul „destinații atractive”.
3. Premisa minoră a silogismului este o propoziție particulară afirmativă.
4. Subiectul logic al concluziei este distribuit atât în premisă, cât și în concluzie. **4 puncte**

D. Se dă următoarea definiție:

Ghimbirul este uimitoarea doctorie a naturii.

1. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**

2. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul 1. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „ghimbir”. **4 puncte**